

Figurentheater, Poppentheater en Poppenspel:

De kunst van het theater maken met behulp van theaterpoppen. *

Alhoewel er in de praktijk soms wel een onderscheid wordt gemaakt tussen poppentheater, figurentheater en poppenspel, werd er gekozen om voor al deze termen éénzelfde definitie te gebruiken. Immers, deze termen vertonen een dusdanig grote overlap dat het niet zinvol is om aparte definities te formuleren. Ook al gebruiken sommige theatermakers enkel de term figurentheater, en anderen enkel poppentheater (in Nederland bijvoorbeeld wordt figurentheater zo goed als nooit gebruikt), meestal verwijzen ze in feite naar hetzelfde: theater waarbij men gebruikt maakt van theaterpoppen.

Vaak wordt de term figurentheater eerder gebruikt voor theater waarbij de poppen zichtbaar worden gemanipuleerd en/of waarbij menselijke acteurs naast poppen op het podium staan. De termen poppentheater of poppenspel (en ook het minder gebruikte poppentoneel) worden dan weer meer gebruikt om te doelen op theater waarbij de poppenspelers verborgen blijven. Een nuance hierbij is dat er met de term poppenspel meer de nadruk wordt gelegd op improvisatie en interactie met het publiek.

Echter, in de praktijk worden deze termen voortdurend door elkaar gebruikt. Wat sommigen poppentheater of poppenspel noemen, noemen anderen figurentheater, en omgekeerd. Iedereen hanteert dus verschillende invullingen van deze termen. Om dit probleem op te lossen werd besloten om de termen als gelijkwaardig te beschouwen, en een gemeenschappelijke definitie op te stellen.

Het grote voordeel aan bovenstaande definitie is dat ze zeer flexibel is. Er wordt immers enkel gesteld dat er gebruik wordt gemaakt van theaterpoppen, maar er wordt niets gezegd over de manier waarop. Als er theater wordt gemaakt waarbij slechts in een kort onderdeel van de voorstelling een theaterpop wordt gebruikt, kan men dit evengoed poppentheater, poppenspel of figurentheater noemen, dan wanneer er de hele voorstelling lang met theaterpoppen wordt opgetreden. Op deze manier kan dus met de gehanteerde definitie het soms gemaakte onderscheid tussen poppenspel, poppentheater en figurentheater overbrugd worden.

Objectentheater:

De kunst van het theater maken met behulp van alledaagse objecten. *

Voor objectentheater werd het wel noodzakelijk geacht een aparte definitie te formuleren, ondanks de nauwe verwantschap tussen objectentheater en poppen- en figurentheater. Deze keuze hangt samen met de definitie van theaterpop, hierin wordt immers gesteld dat een theaterpop per definitie een aangepast object is. Objectentheater, waarin er enkel met onaangepaste objecten wordt opgetreden, wordt dus onderscheiden van poppentheater en figurentheater, omdat men hier optreed met theaterpoppen.

Het spreekt voor zich dat deze opdeling enigszins artificieel is, omdat in verschillende voorstellingen zowel theaterpoppen als alledaagse objecten door elkaar worden gebruikt.

Wat betreft de manier van spelen in het poppen- en figurentheater kan er nog verder een onderscheid worden gemaakt:

Poppenkast:

Poppentheater waarbij de poppenspelers zijn afgeschermd van het publiek, en daardoor niet zichtbaar zijn. *

Zwarttheater:

Poppentheater waarbij de poppenspelers niet zichtbaar zijn omdat ze in het zwart gekleed zijn en tegen een zwarte achtergrond de poppen bespelen. Dit effect kan worden versterkt door een gerichte belichting. *

Wittheater:

Poppentheater waarbij de poppenspelers zichtbaar zijn. *

* Deze definities werden bepaald door een werkgroep opgericht door Het Firmament, met als leden: Bart Beys (Europees Figurentheatercentrum), Paul Contryn (Figurentheater De Maan), Bart De Mey (Koning Kevin), Marla Kleine (Stichting De Proeve, Nederland), Simon Smessaert (Het Firmament), Dieter Vanoutrive (Poppentheater Pedrolino), en Dirk Verbeeck (freelance poppenspeler). Ronny Aelbrecht (Opendoek, Figurentheater Vlinders & co), Tuur Devens (theaterrecensent), Freek Neiryndck (theaterauteur), en Otto van der Mieden (Poppenspe(e)lmuseum, Nederland) waren corresponderend lid van de werkgroep.